

ТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА
ДОБРУДЖАНСКИ ТЕХНОЛОГИЧЕН КОЛЕЖ

УТВЪРДИЛ:
РЕКТОР.....
« проф. д-р инж. Венцислав Вълчев »

**КОНСПЕКТ
ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ НА СПЕЦИАЛНОСТ
«ЗЕМЕДЕЛСКА ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИИ»
ОКС «ПРОФЕСИОНАЛЕН БАКАЛАВЪР ПО ...» ПРИ ДТК – гр. ДОБРИЧ
ВИПУСК – 2022 г.**

I. ПОЧВООБРАБОТВАЩА ЗЕМЕДЕЛСКА ТЕХНИКА. ЗЕМЕДЕЛСКИ МАШИНИ И ТЕХНОЛОГИИ ЗА СЕЙТБА, ТОРЕНЕ И РАСТИТЕЛНА ЗАЩИТА. ТЕХНОЛОГИЧНИ ПРОЦЕСИ. ТЕОРИЯ И КОНСТРУКЦИЯ.

1. Лемежни плугове. Дълбоки обработки на почвите. Класификация и основни технологични изисквания. Работни органи и взаимодействие на плужното тяло с почвата. Сили действащи върху плужното тяло. Теглително съпротивление на плуга. Устойчивост на плуга и равновесие на плуговете.

2. Култиватори. Системи за обработка при пролетни култури. Класификация и основни технологични изисквания. Работни органи – основни параметри и взаимодействие с почвата и плевелите. Разполагане и закрепване на работните органи. Теглително съпротивление на култиватора. Устойчивост на хода и уравновесяване на култиваторите.

3. Дискови почвообработващи работни органи. Системи за обработка при есенни култури. Класификация и принцип на работа. Параметри на работните органи и взаимното им разполагане в машините. Силови характеристики. Равновесие на симетрична и несиметрична дискова брана. Теглително съпротивление на дисковите машини.

4. Машини за сейтба. Технологични свойства на семенния материал. Видове сейтба. Класификация, изисквания и технологични схеми на сеялките. Семенни съдове, сеещи апарати, семепроводи, ботушки, устройства за заравяне – основни параметри. Обща характеристика на точната сейтба. Теглително съпротивление на сеялките.

5. Машини за торене .. Торене с органични, минерални и течни торове. Свойства на торовете. Норми и срокове на торене. Класификация и технологични схеми на машините. Основни изисквания. Дозиращи апарати и разпръскващи устройства.

6. Машини за растителна защита. Методи и средства за растителна защита. Класификация и технологични схеми на машините за растителна защита. Основни изисквания. Основни работни органи на пръскачките-резервоари, помпи, разпръскващи устройства. Опръскащи системи за полски култури и трайни насаждения.

II. МАШИНИ ЗА ПРИБИРАНЕ НА КУЛТУРИТЕ И СЛЕДЖЪТВЕНА ОБРАБОТКА НА ЗЪРНОТО. МЕХАНИЗИРАНЕ НА ПРОЦЕСИТЕ В ЖИВОТНОВЪДСТВОТО. ТЕХНОЛОГИЧНИ ПРОЦЕСИ И КОНСТРУКЦИИ.

7. Универсални зърнокомбайни. Класификация, изисквания, конструктивни особености, принципи на работа, устройство, работни органи и възли на «жътварки, вършачни апарати и очистващи устройства».

8. Начини и средства за разделяне на зърнени смеси. Принципи на разделяне на зърнените смеси. Машини и съоръжения за следжътвена обработка на продукцията. Зърно-чистачни и семечистачни машини.

9. Механизация и автоматизация на процесите в животновъдните ферми. Технологии и машини за прибиране на фуражните култури. Сенокосачки, сеноубирачки, сламопреси, подбирачи, силажокомбайни. Видове. Зоотехнически изисквания при прибирането, съхраняването и обработването на зелените, сочните и грубите фуражи.

10. Машини и устройства за нарязване и смилане на фуражите. Класификация, изисквания и определяне на основните параметри. Принципи и фактори влияещи на процесите.

11. Машинно доене на животните. Доилни машини, инсталации и системи. Принципи, класификация, изисквания и особености при доенето на крави, овце и кози. Охладители, пастьоризатори и млекарски центрофуги. Основни параметри. Теоретични постановки при процесите.

12. Механизирана стрижба на овцете. Изисквания, особености и определяне на основните технологични и кинематични параметри на стрижбената машинка.

III. ТЕХНОЛОГИЯ НА МАТЕРИАЛИТЕ. ДВИГАТЕЛИ С ВЪТРЕШНО ГОРЕНЕ, АВТОМОБИЛНА ТЕХНИКА, БЕЗОПАСНОСТ НА АВТОМОБИЛНАТА ТЕХНИКА И АВТОМАТИЗАЦИЯ В ЗЕМЕДЕЛИЕТО.

13. Леене- Класификация на методите-разновидности. Леене с противоналягане. Леене чрез стоплеми модели. Леене в черупкови форми.

14. Класификация на методите за пластично деформиране. Обработване чрез валцована. Механизъм, силова схема. Валцови агрегати. Продукти на валцовото производство.

15. Заваряване. Класификация на методите – физическа същност. Технология на заваряване в защитна газова среда. МИГ/МАГ и ВИГ заваряване.

16. Технология на обработване на пластмаси. Заваряване на пластмаси: с топъл елемент, екструзионно и ултразвуково. Напластвяване, синтероване и залепване на пластмасите.

17. Технология за производство на гумени изделия. Изходни материали. Формообразуване. Вулканизация.

18. Технология за рециклиране на машиностроителните материали.

19. Горивни уредби за бензинови и дизелови двигатели. Смесообразуване в двигателите с вътрешно горене.

20. Коляно мотовилков механизъм. Газо-разпределителен механизъм в ДВГ.

21. Теглителни свойства на трактора. Баланс на мощността и теглителен КПД на трактора. Теглителна характеристика на трактора «**потенциална теглителна характеристика**».

22. Статична наддълъжна устойчивост. Наддълъжна устойчивост при работа с прикачна машина. Наддълъжна устойчивост при движение с навесна машина. Статична напречна устойчивост.

23. Автомобилът в системата «водач – автомобил – път». Управляемост и устойчивост. Спирачни качества на автомобила. Психо – физични характеристики на труда на водачите на превозни средства, особености, психични процеси.

24. Експертиза на транспортните произшествия. Определение, задачи, права и задължения на експерта. Необходими документи и материали за експертизата. Място на експертизата в наказателно – процесуалния кодекс. Ред за провеждане на експертизата. Заключение на експерта.

25. Що е то прецизно земеделие? Същност на подхода прецизно земеделие Стъпки в прецизното земеделие. Следящи системи, базирани на GPS и GSM технологиите Същност на следящите системи, базирани на GPS / GSM технологиите. Приложение на GPS технологията за решаване на практически задачи в прецизното земеделие.

26. Глобална система за позициониране «NAVSTAR GPS». Грешки при определяне на позицията с GPS. Навигационни системи Галилео и ГЛОНАСС. Следящи системи, базирани на GPS и GSM технологиите. Прецизно земеделие, базирано на използването на GPS технологиите.

27. Техническо обслужване на земеделската техника. Методи и средства за обезпечаване и контролиране изправността и работоспособността на машините.

28. Методи за дефектация на детайли и възли преди ремонта. Идентификация на неизправностите. Контрол чрез рентгеново просветяване и чрез га-ма лъчи. Магнитен метод за контрол.

29. Структура на технологичните процеси за възстановяване на детайлите. Специфични особености при изпълнение на спомагателните операции при възстановяване на детайлите. Възстановяване на слабоките чрез метода на ремонтните размери.

30. Заваряване и наваряване на металите. Класификация на методите. Газокислородно заваряване и наваряване. Съоръжения за газокислородно заваряване и наваряване.

31. Помпи. Класификация. Основни конструктивни елементи и предназначение. Приложение в земеделската и транспортната техника. Условия за стабилна работа. Работни характеристики. Начини за регулиране на дебита.

32. Вентилатори. Класификация. Основни параметри характеризиращи работния процес. Характеристики, шум и вибрации – причини и начини за отстраняването им. Приложение в земеделските машини и в машините за животновъдство.

33. Компресори. Класификация. Енергийни характеристики. Помпаж и мерки за отстраняването му. Приложение в земеделските машини и в машините за животновъдство.

34. Хидравлични и пневматични задвижвания. Общо устройство. Методи за регулиране скоростта, положението и силата на изпълнителните органи. Приложение в земеделските машини и в машините за животновъдство.

ЛИТЕРАТУРА:

1. **Антонов И.**, Приложна механика на флуидите, София, 2009;
2. **Бацинов, Ц.**, Съпротивление на материалите, Варна, ВМЕИ, 1990;
3. **Борисов, Б.**, Записки по механизация в животновъдството, част1, том 1, Русе, 2006;
4. **БДС ISO 286-1:** Изисквания към геометрията на продукт (GPS). ISO система за допуски за линейни размери. Част 1: Основи на допуските, допустимите отклонения и сглобките (ISO 286-1:2010)
5. **БДС ISO 1101:** Изисквания към геометрията на продукт (GPS). Допустими отклонения от геометрията. Допустими отклонения от форма, ориентация, разположение и радиално биене (ISO 1101:2012, включително поправка 1:2013)
6. **Василев, К.**, Промишлени технологии в селското стопанство. Русе, 1988;
7. **Василев, В. и др.**, Технология на възстановяване на детайлите. Русе, 1990;
8. **Веселинова, В. и др.**, Таблици и формули по Съпротивление на материалите, София, Техника, 1992;
9. **Гелков, Ж.**, Безопасност на автомобилното движение. Русе, 1992;
10. **Георгиев, И., С. Станев, С. Шишко.**, Селскостопански машини, София, Земиздат, 1975;
11. **Георгиев, И.**, Машини за животновъдството, София, Земиздат, 1986;
12. **Георгиев, Тр. и др.**, Основи на растениевъдството и животновъдството, София, Земиздат, 1988;
13. **Головенков, С., С. Сироткин**, Основи автоматики и автоматического регулирования станков с програмным управлением. Москва, Машиностроение, 1988;
14. **Горбанов, Ст. и др.**, Растениевъдство. Пловдив, Христо Данов, 1993;
15. **Гуляев А.П.**, Металоведение, Альянс, Москва, 2011 г.
16. **Данев, Пл. С.**, Термично обработване на металите, Русе, 2008 г.
17. **Даскалов, Дж.**, Автоматизация на селското стопанство, София, Земиздат, 1990;
18. **Даскалов, Дж., М. Михайлов**, Ръководство за упражнения по автоматизация на селскостопанска техника. Русе, 1992;
19. **Демиров, Ж., К. Братоев**, Земеделски машини 1 част, Университетски издателски център при РУ «Ангел Кънчев», ISBN 978-954-91147-9-9, Русе, 2012;
20. **Демиров Ж., К. Братоев**, Механизация в растениевъдството, ръководство за упражнения. Университетски издателски център при РУ «Ангел Кънчев», ISBN 978-954-712-529-2 , Русе, 2011;
21. **Дюлгеров, В.**, Роботизирани модули и системи, ДИ Техника, София, 1985;
22. **Желева И.**, Г. Попов, К. Тужаров и др. Ръководство по механика на флуидите. Русе, 2006;
23. **Златев С., Г. Лечев**, Подемно-транспортни машини в селското стопанство, София, Земиздат, 1987;

24. **Златев, С. и др.**, Подемно-транспортна техника и вътрешнозаводски транспорт – Атлас. София, Техника 1992;
25. **Илиев, Л. и др.**, Земеделска техника. София, Агропромиздат, 1994.
26. **Казанджиева Й.**Т., Механика на флуидите, ТУ-Варна, 2007г;
27. **Калев, Л.**, Технология на машиностроителните материали. София, Техника, 1974;
28. **Карапетков, С.**, Автоматическа експертиза. София, ТУ, 2005;
29. **Кисьов, И.**, Съпротивление на материалите, София, Техника ,1978;
30. **Мирасчиев Б., Василев В.**, Машини за почвообработка и отглеждане на културите, София, Земиздат, 1989;
31. **Михайлов, Р.**, Теоретична механика, ТУ – Варна, 2009;
32. **Михайлов, Р.**, „Прецисно земеделие“, учебник-записки на лекции, ТУ Варна, ISBN 978-954-20-0792-0, Първо издание, България; 1-204, 2019,;
33. **Михайлов, Р., Св. Стоянов**, „Прецисно земеделие“, ръководство за лабораторни упражнение, ТУ Варна, ISBN 978-954-20-0815-6, Първо издание, България; 1-137, 2020;
34. **Михайлов, Р.**, „Теория на механизмите и машините“, учебник-записки на лекции за студенти от машинните специалности в ОКС „профессионален бакалавър по...“, ТУ Варна, ISBN 978-954-20-0595-7, Второ издание, 2021;
35. **Михайлов, Р.**, “Изследване на проблеми в земеделието със средствата на техниката и дигиталните технологии”, монография, ТУ - Варна, ISBN 978-954-20-0827-9, Първо издание, България; 1-123, 2021;
36. **Нанкова, Д., Хр. Скулев**, Материалознание и технология на материалите, Варна, 2010;
37. **Недев, Ц.**, Елементи на уредите и материалите, София, Техника, 1989;
38. **Нанкова Д.**, Хр. Скулев. Материалознание и технология на материалите – 2 ч. Варна, 2010.
39. **Ников Н. Я.** Заваряване - част I, Теория на заваръчните процеси, ОПБ при ВМЕИ-Варна, 1990, 400 с.
40. **Парашкевов, И., Г. Станев**, Машини за животновъдство. С., Земиздат, 1995;
41. **Парашкевов, И., Б. Борисов**, Ръководство за упражнение по машини за животновъдство, София, Земиздат, 2001;
42. **Пехливанов, М. и др.**, Растениевъдство. Академично издателство на ВСИ – Пловдив, 1996;
43. **Писарев, А. и др.**, Курс по теоретична механика част I и II, София, Техника, 1986;
44. **Попов, З.**, Машинни елементи, София, Техника 1980;
45. **Прецисно земеделие интегриран подход**, <http://agronet.bg/agro/otglrjdane/175-precizno-zemedelie.html>;
46. **Попов, Г.**, К. Климентов. Ръководство за упражнения по турбопомпи и вентилатори. Русе, 2009;
47. **Попов Г.** Обемни хидравлични машини. РУ, Русе, 2013;
48. **Скулев Х.** К., Материалознание и технология на материалите, ТУ-Варна, 2012г.
49. **Тонгов** М., Заваряване - част първа. Процеси, Софттрейд, София, 2009 г
50. **Тончев, Г.**, Основи на ремонта на земеделската техника – ръководство за лабораторни упражнения. Русе, 2000;

51. **Фархи, О., С. Сироткин, Е. Николов**, Промишлени системи за автоматизация. Варна, 1989;

52. **Цанков Ц.**, Попов Г., Пецов Г. Обработване на металите чрез пластична деформация, 2-ро преработено издание, Техника, София, 1995.

53. <http://www.amazon.com>;

54. <http://secure.agriculture.purdue.edu/store>;

55. www.trimble.com.

56. Янгъзов А. Наръчник по корабни хидравлични машини. ТУ-Варна, 2014;

57. Janocha H. Actuators: Basics and Applications, 2004.

СЪСТАВИЛИ:

Конспекта е обсъден и приет на Катедрен съвет на катедра «Технология на машиностроенето и металорежещите машини» с протокол № 044 от 11.05.2022 г.

РЪКОВОДИТЕЛ КАТЕДРА: .....
(доц. д-р инж. Т. Аврамова)

Конспекта е обсъден и приет на **СЪВЕТА НА КОЛЕЖА** с протокол № 5 от 20.05.22 г.

ДИРЕКТОР ДТК – гр. ДОБРИЧ: .....
(доц. д-р инж. С. Стоянов)